

Organisasjonsnummer: 972418013
Foretaksnavn: Bodø kommune, prosjektet Ny by - Ny flyplass
Navn: Rakel Hunstad
Kontonummer: 45005500080
Adresse: Postboks 319
Postnr.: 8001 Bodø
Telefon: 90875173
E-post: rakel.hunstad@bodo.kommune.no

Mottaker: Miljødirektoratet
Kopimottaker: Fylkesmannen i Nordland

SØKNAD

REFERANSENR.: 18S354B6

Kommunedelplan for ny bydel i Bodø

Type tiltak: Klimavennlig areal- og transportplanlegging

Beskriv tiltaket, med vekt på hvem, hva, hvor og hvordan:

Tiltak:

Kommunedelplan ny bydel.

Bakgrunn:

Stortinget vedtok i 2012 å legge ned Bodø hovedflystasjon, jf. Prop. 73 S (2011-2012) og Innst. 388 S (2011-2012). I transportetatens grunnlagsdokument til St. Meld. 33 (2017-2018) Nasjonal transportplan 2018-2029 vises det til behovet for betydelige investeringer på dagens sivile lufthavn/ ny rullebane de nærmeste ti årene, samt at det er samfunnsøkonomisk lønnsomt å flytte dagens lufthavn. I samme dokument stadfester Regjeringen at de ønsker å bidra med 2,4 mrd. kr til flytting av Bodø lufthavn. Den 19. juni 2017 vedtok Stortinget flytting av Bodø lufthavn, jf. Meld. St. 33 (2016-2017) og Innst. 460 S (2016-2017).

Nedleggelsen av Bodø Hovedflystasjon og flytting av dagens sivile lufthavn/rullebane åpner opp 3 400 dekar bynære arealer for ny, innovativ og bærekraftig byutvikling. Dette var utløsende for Bodø kommunes utviklingsprosjekt «Ny by - ny flyplass». Prosjektets første fase resulterte i Stortingsvedtaket av 19. juni 2017. I tillegg ble det utarbeidet en planveileder som beskriver anbefalt planprosess for utarbeiding av en kommunedelplan for arealet som Forsvaret etterlater seg etter avvikling av driften ved Bodø Hovedflystasjon, og som ikke skal benyttes til ny lufthavn i Bodø.

Nybrottsarbeid:

«Ny by - ny flyplass» prosjektet er nå inne i fase II hvor den formelle planprosessen starter (vår 2018) jf. vedlagte framdriftsplan. Målet for planarbeidet de kommende årene er å utarbeide en kommunedelplan som viser de overordnede strukturene for framtidens bydel i Bodø. Bydelen skal håndtere den største delen av veksten i Bodø i et langsiktig perspektiv (50+ år). Kommunedelplanen skal sikre at det i tilstrekkelig grad legges til rette for en fremtidsrettet bydel som er godt forbundet med eksisterende byområder og støtter opp om en kompakt og bærekraftig byutvikling.

Arbeidet med kommunedelplan for den nye bydelen er både sammensatt og krevende. Som partner og pilotområde i FME ZEN (forskningssenter for miljøvennlig energi i nullutslipps nabolag i smarte byer) har Bodø kommune som ambisjon at det første nabolaget i den nye bydelen blir et nullutslippsområde. Dette er nybrottsarbeid i Norge i dette omfanget, og krever solid kompetanse om energi og klima, samt om samspillet mellom energisystem, bygninger og transportsektoren. Dette stiller nye krav til planarbeidet, hvor fleksibilitet og muligheter for tilpassinger i planarbeidet blir spesielt viktig. Videre utvikles det nye planleggingsverktøy og ny kunnskap, samt nye løsninger og energi- og klimateknologier i gjennom FoU-aktiviteten i FME ZEN som kontinuerlig må sees i sammenheng med arbeidet med kommunedelplan.

Hvordan vil dette tiltaket gi økt klimafokus i areal- og transportplanleggingen, utover det en kan forvente av ordinær, god arealplanlegging?

Det legges til grunn at det i fase II av «Ny by - ny flyplass» prosjektet skal arbeides med å realisere et nullutslipps nabolag i den nye bydelen. Som en konsekvens av dette må jobben med kommunedelplan for den nye bydelen i Bodø ha betydelig mer fokus på klima og energieffektive løsninger i planleggingen av infrastruktur og transport i den nye bydelen (arealene som vil bli frigitt når Forsvaret legger ned aktiviteten ved Bodø Hovedflystasjon), enn hvis formålet er å planlegge for by og næringsutvikling i henhold til gjeldende lover og regelverk (TEK 17). Kommunedelplanen for den nye bydelen må bevare fleksibilitet og tilpassingsevne i planarbeidet, samtidig som en rekke ulike hensyn skal balanseres, og det skal tilrettelegges for:

- Nullutslippsnabolag, herunder ny fornybar energiproduksjon og bruk av nye energi og klimateknologier
- Nullvekstmål i personbiltrafikk og godt tilrettelagt kollektivsystem
- Attraktive gå- og sykkelnettverk
- Kompakt byutvikling
- Kombinert arealbruk
- Gode bomiljø
- Robusthet knyttet til klimaendringer og gode løsninger for overvannshåndtering

Eksempler på ambisjoner knyttet til energi- og klimamålsettinger utover gjeldende lover/forskrifter:

Bygg:

Energibruk i bygg utgjør 25 prosent av stasjonær energibruk. I nullutslippsnabolag og i det fremtidige lavutslippssamfunnet er et solid samspill mellom bygg og energisystem i kjernen.

Bodø kommune legger til en hver tid gjeldende lover og regelverk (per tiden TEK 17) til grunn for planlegging og bygging av nye kommunalt eide bygg i dag, herunder skoler, barnehager, flerbrukshaller med videre. Videre planlegges prosjekter i kommunen uten å legge et områdeperspektiv til grunn. Dette på tross av at lokal ny fornybar energiproduksjon og -forbruk, samt energiutveksling (elektrisitet og termisk varme) mellom bygg gir fleksibilitet og avlastning til energisystemet, samt at det vil bidra til å redusere fellesskapets samlede kostnader.

Områdeperspektivet er sentralt i FME ZEN (Bodø kommune er partner og pilotområde jf. over). FME ZEN skal utvikle løsninger for framtidens bygninger og byområder, løsninger som bidrar til at nullutslippssamfunnet kan realiseres. Mer effektiv energibruk og -produksjon, samt bruk av (nye) fornybar energikilder er i kjernen av dette arbeidet. Det overordnede målet med vår deltakelse i FME ZEN er at det skal bidra til bedre miljø lokalt og til å nå nasjonale klimamål.

Ved å styrke staben ved byplankontoret i Bodø kommune (med bakgrunn i det forestående arbeidet knyttet til kommunedelplan for ny bydel) og koble medarbeideren(e) tettere på arbeidet som gjøres gjennom FME ZEN vil det kunne bidra til et kompetanseløft ikke bare hos den ene medarbeideren, men

også internt hos byplanleggerne generelt, samt i øvrige avdelinger i Bodø kommune. Arbeidet i FME ZEN er også relevant for folkehelse, næringsutvikling med videre. Det vil sikre at kommunedelplanen for den nye bydelen blir så ambisiøs som mulig med tanke på klimagassreduksjoner fra området, herunder fra transport- og byggsektoren.

Transport:

Å sikre at det legges til rette for attraktive gå- og sykkelnettverk, fremtidsrettede kollektivsystem og transport hvor «mobilitet som en tjeneste» legges til grunn er viktig i begge av Bodø kommunes store utviklingsprosjekter; «Ny by - ny flyplass» og «Smart Bodø». Kommunen jobber aktivt gjennom begge prosjektene sammen med en rekke nasjonale og internasjonale samarbeidspartnere for å utvikle innovative prosjektinitiativ. Fellestrekk er at samtlige prosjekter har høy innovasjonsgrad og ofte knytter seg til uttesting av fullskala piloter med videre. Kommunedelplanen må dermed legge til rette for denne utviklingen og sikre at transportavstander og transportkostnader reduseres i den nye bydelen både for befolkning (utover nullvekstmålet i personbiltrafikk) og for næringsliv. Til sammenligning er øvrige alternativer for nærings- og byutvikling og fortetting i Bodø betydelig lengre unna sentrum og transportknutepunktet med jernbane, flyplass, veinettverk og havn.

Spredningspotensial:

Utviklingen av «Ny by - ny flyplass» skal bidra til bedre miljø lokalt og nå nasjonale klimamål. Prosjektet er en unik mulighet til å utvikle et intermodalt transportknutepunkt og en ny bydel fra bunnen av. Prosjektet gir muligheten for å teste ut nye innovative løsninger for transport og nye energi- og climateknologier. De nye arealene skal bli en «lekegrind» for forskning, utvikling og innovasjon som skaper aktivitet og arbeidsplasser lokalt og regionalt, og bidrar til nasjonal og global verdiskaping. I så måte skal «Ny by - ny flyplass» gi grunnlag for en systematisk kunnskapsutvikling som er relevant og overførbart til en rekke byer og områder, hvor bruk av ny digital teknologi for å skape effektive, bærekraftige og miljøvennlige bymiljøer ligger til grunn. Et eksempel er hvordan digitale løsninger kan nyttiggjøres i utvikling av nye løsninger for mobilitet. Dette er kunnskap som har stor overføringsverdi til utviklingsprosjekter i øvrige deler Norge, samt internasjonalt.

Hvordan kan tiltaket bidra til en varig kvalitets- eller kompetanseheving med tanke på klimavennlig areal- og transportplanlegging?

Et viktig mål i fase II av «Ny by - ny flyplass» prosjektet er å starte planleggingen for ny bruk av flyplassområdet. Arbeidet med kommunedelplan for ny bydel er i kjernen av dette arbeidet (som beskrevet over) og skal legge til rette for en langsiktig (50+ år) og smart byutvikling. For å lykkes må planarbeidet følge utviklingen knyttet til nullutslippsnabolag tett, inkludert ny energi- og climateknologi og transportløsninger, samt å bedre utnytte avfall som ressurs. I tillegg skal det i årene 2024-2026 realiseres en ny, moderne og smart lufthavn på «Ny by - ny flyplass» området, som har som ambisjon å være et utstillingsvindu for fremtidsrettet teknologi, logistikk og innovasjon.

Bodø kommune er i dag partner/involvert i en rekke forsknings-, utviklings- og innovasjonsprosjekter relevant for klimavennlig areal- og transportplanlegging, samt for planlegging av lavutslippssamfunnet. Målet er at, gjennom vårt engasjement i de ulike prosjektene, kunnskap og kompetanse gradvis bygges opp innen en rekke forskjellige sektorer/områder som alle er sentrale i overgangen til lavutslippssamfunnet. Det skal forberede både kommune, næringsliv og leverandørindustri i regionen slik at vi er klar til å utnytte mulighetsrommet som oppstår i den fremtidige bydelen.

Partner og pilotområde i FME ZEN (omtale innledningsvis også):

FME ZEN (forskningscenter for miljøvennlig energi i nullutslipps nabolag i smarte byer) er Norges største forskningsprosjekt med en budsjettramme på 400 millioner kroner. FME ZEN ledes av NTNU og SINTEF. Gjennom senteret jobber vi blant annet sammen med andre kommuner, næringsliv, energiselskaper, statlige aktører og myndighetsorgan, konsulenter og forskere for å planlegge, utvikle og drifte områder uten klimagassutslipp.

Som beskrevet over har Bodø kommune og «ny by - ny flyplass»-prosjektet som ambisjon at det første nabolaget i den nye bydelen bygges som et nullutslippsnabolag. Per nå er det bygget nullutslippsbygg i Norge, men områdeperspektivet i det omfanget som Bodø ser på er nytt både i planleggingsprosesser på overordnet nivå og i prosjekteringsprosesser. Dette krever solid planleggingskompetanse knyttet til energibruk og -produksjon, klimagassutslipp/ miljøregnskap, samt om samspillet mellom energisystem, bygninger og transportsektoren. Fremtidens energisystem hvor bygg og forbrukere er smarte og fleksible vil kreve nye prosjekterings- og planleggingsverktøy. For eksempel skjer utviklingen av smarte løsninger for styring av energi- og effektforbruk i bygninger og områder, og lading av elbiler i meget hurtig tempo. Konsepter som «Vehicle-to-Grid» (V2G), hvor batteriene i elbiler kan levere elektrisitet tilbake til kraftnettet, vil kunne bli meget viktige komponenter i energisystemene våre. Dette åpner for nye muligheter for bygg- og eiendomsaktører, samtidig som det utfordrer planmyndighetene og energi-/nettselskaper til å tenke nytt i planleggingen av byområder og nabolag.

Dette er kunnskap og kompetanse som opparbeides over tid og vil være aktuelle i en rekke prosjekter både i Bodø og i øvrige deler av landet med lignende klimatiske/geografiske forhold. Kompetanse knyttet nullutslippsnabolag og områdeperspektiv i planlegging vil videre være høyst relevant også i ytterligere byggefaser i ny bydel og øvrige nullutslippsområder i regionen og nasjonalt. Målet med å styrke kompetansen ved byplankontoret i kommunes tekniske avdeling forbindelse med kommunedelplan i ny bydel, og kontinuerlig videre utvikle samarbeidet på tvers av avdelinger og fagområder er å oppnå kompetanseheving både hos byplanleggerne og organisasjonen for øvrig knyttet til nullutslippsnabolag og områdeperspektiv.

Øvrig FoU aktivitet:

I tillegg er Bodø kommune under Smart Bodø-paraplyen involvert i FoU prosjekter rettet mot energieffektivisering i eksisterende bygg i E-lighthouse prosjektet (internasjonalt samarbeidsprosjekt). Videre er sirkulær økonomi og avfall som ressurs meget relevant i utviklingen av «Ny by - ny flyplass». Herunder er det aktuelle prosjekter både innen bærekraftig renovasjon knyttet til eksisterende by (mellomlagring av avfall i presskontainere under bakkeplan) og rensing og gjenbruk av betong av knyttet til «ny by- ny flyplass» (nedleggelse av drift ved Bodø Hovedflystasjon og flytting av dagens sivile lufthavn). Bodø lufthavn er allerede utpekt som pilot for autonome brøytebiler og fjernstyrte kontrolltårn, samt at det arbeides med å videreutvikle konsepter for transport som en tjeneste («mobility as a service») i eksisterende by og for å bedre tilknytningen mellom Bodø lufthavn og Bodø by/havn/jernbane. NORSULP prosjektet handler om bærekraftig transport av gods i Bodø og er et viktig ledd i å styrke Bodøs posisjon som intermodalt transportknutepunkt også i et lavutslippssamfunn.

Artificial intelligence (AI) har allerede en sentral plass i byplanleggingen i Bodø kommune, og planprosessene skal digitaliseres 100 prosent. Dette er nødvendig for å legge til rette for utviklingen som skisseres her. Videre blir artificial intelligence relevant i sammenheng med ByLaB Bodø - en fysisk og virtuell lab - som etableres i Stormen bibliotek våren 2018. ByLab Bodø skal bidra til å sikre tilstrekkelig grad av innbyggerinvolvering og engasjement rundt utviklingen av en smart by i dag og den fremtidige nye bydelen. For eksempel gir Bylaben Bodø kommune muligheten til å involvere innbyggerne i planprosesser på en helt ny måte for eksempel gjennom å «se» foreslåtte plandokumenter gjennom et par HoloLens.

Hvordan er søknaden politisk forankret?

«Ny by - ny flyplass» er forankret politisk gjennom en rekke vedtak både på lokalt og nasjonalt nivå:

- Bodø bystyre (herunder Planveileder for utformingen av Kommunedelplan vedtatt høst 2017)
- Salten regionråd
- Plan og enkeltvedtak i fylkestinget i Nordland
- Stortingsvedtak Meld. St. 33 (2016-2017) Nasjonal Transportplan og Innst. 460 S (2016-2017).

Gjennomføring

Når planlegges arbeidet startet og avsluttet?

Planlagt varighet: 2018-2022. Se for øvrig vedlagt fremdriftsplan for kommunedelplan (KDP).

Gjennomføringsplanen kan lastes opp som vedlegg eller beskrives nedenfor:

Se vedlagt:

- Prosjektplan "Ny by - ny flyplass"
- Fremdriftsplan for kommunedelplan (KDP)

Beskriv hvorfor økonomisk støtte vil være utløsende for at tiltaket blir gjennomført:

Som beskrevet innledningsvis er «Ny by - ny flyplass» prosjektet inne i fase II. Det er startskuddet for den formelle planprosessen (vår 2018) jf. vedlagte framdriftsplan. Målet for planarbeidet de kommende årene er å utarbeide en kommunedelplan som viser de overordnede strukturene for framtidens bydel i Bodø.

Områdene som frigjøres til ny by- og næringsutvikling når Forsvaret faser ut aktiviteten ved Bodø Hovedflystasjon i årene 2021/2022 er 3 400 dekar, noe som tilsvarer størrelsen på 800 fotballbaner. Den nye bydelen skal håndtere den største delen av veksten i Bodø i et langsiktig perspektiv (50+ år) og arbeidet med kommunedelplan for den nye bydelen blir både sammensatt og krevende. Det vil i stor grad dreie seg om «upløyd mark», både fysisk og for planprosessen.

Kommunedelplanen for den nye bydelen skal sikre at det i tilstrekkelig grad legges til rette for en fremtidsrettet, kompakt og bærekraftig byutvikling og en bydel som er godt forbundet med eksisterende byområder. Bodø kommunes ambisjon om at det første nabolaget i den nye bydelen skal være et nullutslippsområde gjør prosessen med denne kommunedelplanen ytterligere utfordrende sammenlignet med planprosesser i kommunen historisk sett. Dette er nybrottsarbeid i Norge i dette omfanget. Det stiller helt nye krav til planarbeidet i kommunen, hvor fleksibilitet og muligheter for tilpassinger i planarbeidet blir spesielt viktig. Det innebærer at staben ved kommunens byplankontor må ha solid kunnskap og kompetanse om samspillet mellom energisystem og bygg, klima- og energiteknologier og løsninger, samt transportsektorens rolle i et nullutslipps nabolag i en by med skiftende klima og «mye vær». Økonomisk støtte vil sikre at sentrale ressurser har tilstrekkelig med kapasitet, kunnskap og kompetanse slik at det høye ambisjonsnivået for den nye bydelen i Bodø (nullutslippsområder og arealer tilrettelagt for testing og utprøving av FoU-løsninger knyttet til fremtidsrettet energi- og klimateknologier og logistikk) ikke må reduseres betydelig.

Kostnadsoverslag / Budsjett

Utgifter til gjennomføring av tiltaket	Beløp uten mva
Sikre kompetanse som ivaretar ambisjonsnivået for ny bydel i arbeidet med kommunedelplan	1 000 000
Inndekking av lønn til ekstra kommunal prosjektmedarbeider	1 000 000
Total sum	2 000 000

Finansiering

Finansiering av tiltak	Beløp uten mva
Samlet kostnad ved tiltak(ene)	2 000 000
- Andre offentlige tilskudd	0
- Annen finansiering	0
- Egne midler	1 000 000
= Omsøkt tilskudd fra miljøforvaltningen	1 000 000

Kan tiltaket/deler av tiltaket gjennomføres med mindre tilskudd enn omsøkt? Ja

Proessen knyttet til Kommunedelplan er i startfasen internt, jf. fremdriftsplanen (vedlagt). Dermed er for eksempel behov for kjøp av tjenester med videre ikke ferdig kartlagt på nåværende tidspunkt.

Utdyping finansiering

Er noe av finansieringen annet enn kommunale midler eller klimasats-midler? Får eller har tiltaket mottatt eksterne midler av noe slag? Nei

Har tiltaket søkt/bedt om eksterne midler, men ikke fått svar enda? Nei

Har tiltaket søkt/bedt om andre offentlige midler, men ikke fått slik støtte? Nei

Vedlegg

 Vedlegg 1 Fremdriftsplan Kommunedelplan.pdf (Annet)

 Prosjektplan godkjent 31.10.pdf (Annet)

Merknad:

Ingen merknad

[sign] **Rakel Hunstad for Bodø kommune, prosjektet Ny by - Ny flyplass**

Leveret 14.02.2018